

“De gebeten hond”

Adviesrapport betreffende inzetcriteria voor surveillancehonden
en AOE-honden.

Nunspeet, 10 december 2009

Hoofdstuk 1: Samenvatting.

Hoofdstuk 2: Aanleiding en context.

2.1 Opdracht.

2.2 Context.

2.2.1. *Inzet surveillancehond en AOE-hond.*

2.2.2. *Regeling en reglement politiehonden.*

2.2.3. *Ambtsinstructie.*

2.2.4. *Registratie geweldsaanwending*

2.2.5. *Onderzoek naar inzetcriteria*

2.3 Aanpak.

2.3.1 *Beantwoorden onderzoeksvragen*

2.3.2 *Bevindingen eerder onderzoek.*

Hoofdstuk 3: Conclusies en verbeterpunten.

3.1 Triptiekstrategie.

3.1.1 *De Regeling Politiehonden 2006/2008 en het reglement politie-surveillancehond.*

3.1.2 *De inzetcriteria als het gaat om regels m.b.t. het daadwerkelijk gebruik van de surveillancehond en AOE-hond.*

3.1.2.1 *Advies: aanvulling / wijziging artikel 15 Ambtsinstructie*

3.1.3 *De toetsing van de ambtsinstructie door IBT in theorie (geweldsbeheersingstoets) en praktijk (casuïstiek/scenario's) aanpassen.*

Hoofdstuk 1: Samenvatting.

Nadat de werkgroep inzetcriteria begin september 2009 daadwerkelijk aan de slag ging met de opdracht om een advies te formuleren aangaande criteria voor de inzet van de surveillancehond en de AOE-hond als gewelddmiddel, bleek al snel de waarde van de zeer diverse samenstelling van de werkgroep. Dankzij de verschillende invalshoeken en zienswijzen is het de werkgroep gelukt een advies te formuleren dat gedragen wordt door de werkgroep als geheel maar zeker ook door de individuele vertegenwoordigers van alle belanghebbende partijen binnen de werkgroep. Voor ieders inbreng danken wij de leden van de werkgroep inzetcriteria van harte!

De werkgroep heeft bij het tot stand komen van het advies gekozen voor een triptiekstrategie waarbij de Regeling Politiehonden, de ambtsinstructie voor de politie en de periodieke geweldsbeheersingstoets (theorie) van de politie leidend waren. Daarnaast heeft de werkgroep de specifieke onderzoeksvragen afzonderlijk onderzocht en beantwoord, waarbij ter verduidelijking gebruik is gemaakt van relevante casuïstiek.

De werkgroep inzetcriteria komt samenvattend voor de surveillancehond en de AOE-hond, ieder binnen hun eigen werkgebied, tot de volgende conclusie:

- *De surveillancehond en de AOE-hond zijn - juist door hun geweldspotentieel – een gewelddmiddel dat duidelijk deëscalerend kan werken en het gebruik van andere, zwaardere, gewelddmiddelen kan voorkomen;*
- *De specifieke kwaliteiten van de hond, zoals reuk, kracht, snelheid, uithoudingsvermogen, bijten, blaffen, gehoor, zicht en souplesse, ten opzichte van de kwaliteiten van de mens en de andere beschikbare wapens en (geweldd)middelen, maken hem uitermate effectief en efficiënt en bepalen zijn mogelijkheden en beperkingen;*
- *Vast staat dat die specifieke kwaliteiten hem onmisbaar maken voor de Nederlandse politie in de uitvoering van haar taken.*

Voorts is de werkgroep van mening dat het advies aan de volgende voorwaarden moet voldoen:

- *De inzetcriteria surveillancehond en AOE-hond moeten de burger voldoende waarborgen bieden als het gaat om de inzet van deze honden als gewelddmiddel;*
- *De inzetcriteria surveillancehond en AOE-hond moeten de positionering van deze honden binnen de beschikbare gewelddmiddelen en gewelddopbouw duidelijk maken en waarborgen;*
- *De inzetcriteria surveillancehond en AOE-hond moeten richtinggevend doch niet beperkend zijn, waarbij geen sprake kan zijn van vrijblijvendheid.*
- *De inzetcriteria surveillancehond en AOE-hond moeten de rechtspositie van de individuele hondengeleider verduidelijken.*
- *De inzetcriteria surveillancehond en AOE-hond moeten voldoende ruimte bieden voor vakmanschap, professionaliteit en initiatief.*

Hoewel de werkgroep zich realiseert uitsluitend een adviserende taak te hebben en geen richtlijnen behoeft aan te leveren, heeft zij ter afronding van de opdracht toch de behoefte de volgende suggestie te doen t.b.v. een wijziging in de ambtsinstructie:

Gebruik surveillancehond en AOE-hond als geweldsmiddel.

1. Inzet surveillancehond in het kader van de openbare orde.

Het inzetten van de surveillancehond in het kader van de openbare orde gebeurt *altijd* aangelijnd.

2. Inzet surveillancehond ter aanhouding.

2.1. het gebruik van de surveillancehond is slechts geoorloofd:

a) om een persoon aan te houden ten aanzien van wie redelijkerwijs mag worden aangenomen dat hij een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnd wapen bij zich heeft en dit mogelijk zal gebruiken.

NB. Hier is bewust gekozen voor “wapen” om de surveillancehond in de geweldsopbouw te kunnen plaatsen tussen de pepperspray/wapenstok en het vuurwapen. Bij het gebruik van het vuurwapen (art. 7 ambtsinstructie) wordt immers gesproken over “...een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnd vuurwapen bij zich heeft...”.

De werkgroep is van mening dat dit een te zware voorwaarde is voor het gebruik van de surveillancehond als geweldsmiddel.

b) om een persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken en die wordt verdacht van of is veroordeeld voor het plegen van een misdrijf.

NB. Ook hier is vanwege de positie van de surveillancehond in de geweldsopbouw bewust gekozen voor “misdrijf”. Bij gebruik van pepperspray (art. 12a ambtsinstructie) wordt immers gesproken over “...persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken.” Dit betekent dat pepperspray ook gebruikt kan worden bij aanhouding ter zake van een “overtreding”.

Bij gebruik van het vuurwapen (art. 7 ambtsinstructie) spreekt men over “...en die wordt verdacht van of is veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf:

- 1. waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld, en*
- 2. dat een ernstige aantasting vormt van de lichamelijke integriteit of de persoonlijke levenssfeer, of*
- 3. dat door zijn gevolg bedreigend voor de samenleving is of kan zijn.”*

Om de surveillancehond blijvend te positioneren tussen pepperspray/wapenstok en het vuurwapen is gekozen voor inzetvoorwaarden met eenzelfde positionering.

2.2. In de gevallen, bedoeld onder 2.1 wordt van de surveillancehond geen gebruik gemaakt indien de identiteit van de aan te houden persoon bekend is en redelijkerwijs mag worden aangenomen dat het uitstel van de aanhouding geen onaanvaardbaar te achten gevaar voor de rechtsorde met zich brengt (b.v. geplande aanhouding).

2.3. De surveillancehond wordt, tenzij er sprake is van levenbedreigende omstandigheden, niet gebruikt op:

- a) personen die zichtbaar jonger zijn dan 12 of ouder dan 65 jaar zijn;
- b) personen voor wie de inzet van de politieursurveillancehond als gevolg van een voor de ambtenaar zichtbare ernstige gezondheidsstoornis onevenredig schadelijk kan zijn;
- c) vrouwen die zichtbaar zwanger zijn.

3. Inzet AOE-hond ter aanhouding.

3.1 De AOE-hond mag alleen worden ingezet binnen de taken van een AOE. Inzetcriteria met betrekking tot de inzet van een AOE zijn genoemd in artikel 8, 1^e lid, BBRP. De AOE hond maakt deel uit van de aan een AOE toegekende uitrusting zoals Glock, MP5, peperspray, pyrotechnische middelen, Taser, Shotgun (less Lethal wapens) genoemd in de uitrustingsregeling AOE.

3.2. De AOE-hond zal *niet* worden ingezet in het kader van de openbare orde.

3.3. De AOE-hond wordt, tenzij er sprake is van levenbedreigende omstandigheden, niet gebruikt op:

- a) personen die zichtbaar jonger zijn dan 12 of ouder dan 65 jaar zijn;
- b) personen voor wie de inzet van de AOE-hond als gevolg van een voor de ambtenaar zichtbare ernstige gezondheidsstoornis onevenredig schadelijk kan zijn;
- c) vrouwen die zichtbaar zwanger zijn.

Hoofdstuk 2: Aanleiding en context.

Op 24 april 2009 heeft de Nationale Ombudsman een openbaar rapport opgesteld naar aanleiding van een klacht over de inzet van een surveillancehond. Hierin concludeert hij o.a. dat de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewone opsporingsambtenaar geen nadere precisering bevat wanneer of onder welke voorwaarden de surveillancehond mag worden ingezet. Voor de toetsing van (de noodzaak van) het gebruik van de surveillancehond als gewelddmiddel moet daardoor worden teruggevallen op de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit gekoppeld aan de rechtsbeginselen van redelijkheid en gematigdheid. De Nationale Ombudsman was voorts van oordeel dat – gelet op het feit dat het geven van een bijtopdracht aan een diensthond moet worden aangemerkt als een zwaar gewelddmiddel en mede gelet op de mogelijk ernstige gevolgen die dit voor een burger kan hebben – het ontbreken van verdere regelgeving hierover de burger onvoldoende waarborgen biedt. Dit heeft Nationale Ombudsman ertoe gebracht de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in overweging te geven in nadere regelgeving vast te leggen wanneer en onder welke voorwaarden tot de inzet van een diensthond als gewelddmiddel mag worden overgegaan.

2.1 Opdracht

Op 21 augustus 2009 verzocht de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het Korpsbeheerdersberaad (KBB) tot advisering te komen betreffende inzetcriteria voor surveillancehonden en, separaat daarvan, AOE-honden.

In ieder geval zullen de volgende onderwerpen deel uitmaken van het advies:

- de verhouding tot andere gewelddmiddelen (subsidiariteit);
- de situaties waarin de surveillancehond en de AOE-hond mogen worden ingezet (proportionaliteit);
- onder welke voorwaarden de surveillancehond en de AOE-hond mag worden ingezet;
- In welke situatie en de wijze waarop de surveillancehond en de AOE-hond mogen worden ingezet (lijn, los, drijven, bijtopdracht, etc.);
- Nadere normering met name gericht op de inzet van de politie-surveillance- en AOE-hond als gewelddmiddel (frequentie, duur, nazorg slachtoffer, etc.);
- Welke personen uitgesloten zijn van inzet (leeftijd, zwangerschap, etc.).

Vanuit de Raad van Hoofdcommissarissen werd de Landelijke Expertgroep Levende Have (LELH) gevraagd voornoemd advies te formuleren. Hiertoe werd Dhr. M.J.M. Rutzerveld, voorzitter van de commissie van rijksgecommitteerden surveillancehonden en AOE-honden en lid van de Landelijke Expertgroep Levende Have, verzocht een werkgroep inzetcriteria surveillancehonden en AOE-honden te formeren die daadwerkelijk met voornoemde adviesopdracht aan de slag zou gaan. Bij de samenstelling van de werkgroep is zowel gekeken naar het maatschappelijk draagvlak als naar het draagvlak binnen de beroepsgroep.

De werkgroep inzetcriteria surveillancehonden en AOE-honden bestond uit de volgende personen.

Marc Rutzerveld (voorzitter)	- landelijke expertgroep levende have en voorzitter commissie van rijksgecommitteerden surveillancehonden en AOE-honden.
Dick van Leenen	- landelijk keuringsbureau politiehonden en commissie van rijksgecommitteerden surveillancehonden en AOE-honden.
Johan Oude Engberink	- commissie van rijksgecommitteerden surveillancehonden en AOE-honden.
Jaap Timmer	- universitair hoofddocent politiestudies, Vrije Universiteit Amsterdam.
Paul Moss	- politieacademie, School voor Gevaar- en Crisisbeheersing
Han van Wittmarschen	- instructeur surveillancehonden regiopolitie Noord-Holland-Noord en keurmeester surveillancehonden en AOE-honden.
René Besten	- Managementteam hondenbrigade regiopolitie Amsterdam-Amstelland.
Richard van Eijsden	- IBT regiopolitie Utrecht.
Ron Stil	- Managementteam AOE regiopolitie Rotterdam-Rijnmond en contactpersoon AOE-honden.
Grietje Bakker (ondersteuning)	- Beleidsmedewerkster unit specialistische honden van het KLPD.

2.2 Context.

Dat de politiehond binnen de Nederlandse politie algemeen gewaardeerd en uitermate bruikbaar is, is al jaren bekend. Begin 1900 werden de eerste politiehonden in gebruik genomen maar ook de belangrijkste leverancier voor politiehonden, de Koninklijke Nederlandse Politiehonden Vereniging (K.N.P.V.) bestaat al sinds 1907.

De surveillancehond is een geweldsmiddel, dat ingevolge de Ambtsinstructie slechts wordt overtroffen door vuurwapengebruik. Uiteraard is de inzet van de surveillancehond door de jaren heen aan veranderingen onderhevig geweest. Sociaal-maatschappelijk gezien is het goed dat de politie bij daadwerkelijk gebruik van zijn geweldsmonopoly aan tal van regels is gebonden en zichzelf moet verantwoorden, zo ook voor de inzet van politiehonden.

De AOE-hond is sinds 2005 geïmplementeerd als geweldsmiddel binnen de AOE's. Op dit moment hebben alle AOE's in Nederland één of meer honden.

Het gebruik van de politieursurveillancehond en de AOE-hond als geweldsmiddel, gebeurt altijd binnen de context van de Politiewet. Dit waarborgt dat te allen tijde wordt voldaan aan de rechtsbeginselen van redelijkheid en gematigdheid.

2.2.1. Inzet surveillancehond en AOE-hond.

De surveillancehond mag uitsluitend worden ingezet voor taken die vallen binnen de *algemene surveillancedienst* en binnen het optreden van de *mobiele eenheid*. Voor beide vormen geldt dat dit te allen tijde onder direct en voortdurend toezicht geschiedt van de geleider.

Algemene surveillancedienst.

Hierbij valt allereerst te denken aan taken die voortvloeien uit het gebiedsgebonden politiewerk. De hondengeleider kan worden ingezet op het terrein van de openbare orde handhaving (bijvoorbeeld in het geval van optreden als ondersteuning bij openbare orde verstoringen en voetbalvandalisme), in het kader van de hulpverlening (bijvoorbeeld bij het zoeken van vermiste personen en goederen) en in het kader van de strafrechtelijke opsporing (zoeken en aanhouden van gevluchte of gevaarlijke verdachten). Daarnaast kan de hondengeleider ook worden ingezet ter handhaving van bijzonder wetgeving en plaatselijke verordeningen en ter afhandeling van klachten over (loslopende) dieren.

Daadwerkelijk gebruik surveillancehond

Bij de inzet binnen de openbare orde handhaving wordt de surveillancehond gebruikt als *geweldsmiddel*.

”Zoekende “ surveillancehond

Bij de inzet in het kader van de hulpverlening en van de strafrechtelijke opsporing wordt de surveillancehond als *zoekende hond* gebruikt.

De werkgroep heeft zich uitsluitend gebogen over inzetcriteria voor de surveillancehond waarbij deze als *geweldsmiddel* wordt gebruikt en niet in de gevallen waarbij sprake is van een zoekende surveillancehond, zoals hierboven beschreven in het kader van de hulpverlening of strafrechtelijke opsporing.

Inzet Mobiele Eenheid.

Wanneer het optreden plaats vindt in het kader van de mobiele eenheid mag de hond ingevolge art. 15 van de Ambtsinstructie bovendien alleen worden ingezet na toestemming van het bevoegd gezag.

Voor de AOE-hond geldt dat deze altijd als gewelddmiddel kan worden beschouwd omdat een AOE-hond alleen ingezet mag worden binnen de taken van een AOE. Een AOE treedt altijd op in AOE verband na verkregen toestemming van de korpsleiding en de tot het betreffende arrondissement behorende Hoofd Officier van Justitie.

2.2.2. Regeling en reglement politiehonden.

Het feit dat de surveillancehond ook kan worden ingezet als gewelddmiddel vormt de grondslag voor het ontstaan, vaststellen en voortdurend beoordelen van uniforme eisen die aan de combinatie van geleider en surveillancehond worden gesteld in de Regeling Politiehonden en het daaruit voortvloeiende reglement surveillancehond. Regeling, en bijbehorend reglement, beogen te garanderen dat de surveillancehond de door de geleider gegeven opdrachten gehoorzaam uitvoert en dat het risico van buitenproportioneel geweld en van letsel tegenover derden zo minimaal mogelijk is. De beheersbaarheid van de surveillancehond, door de geleider, wordt hierdoor getoetst.

2.2.3. Ambtsinstructie

De Ambtsinstructie bevat geen bijzondere voorschriften voor de wijze waarop de surveillancehond mag worden ingezet. Voor de beoordeling of de inzet van de hond geoorloofd is gelden dus de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit: de inzet moet onvermijdelijk zijn en in overeenstemming met de ernst van het feit of de aard van de bedreiging. De waarschuwingsplicht zoals neergelegd in art. 8 eerste lid van de Politiewet (“Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf”) is onverkort van kracht. In het keuringsreglement surveillancehond is per soort optreden een sommatie als bedoeld in artikel 8 eerste lid van de Politiewet, opgenomen.

Het gebruik van de surveillancehond en de AOE-hond als gewelddmiddel, gebeurt altijd binnen de context van de Politiewet. Dit waarborgt dat te allen tijde wordt voldaan aan de rechtsbeginselen van redelijkheid en gematigdheid.

Indien de surveillancehond wordt gebruikt als gewelddmiddel dan wordt dat over het algemeen op de geweldsladder gerangschikt tussen de wapenstok/pepperspray en het dienstpistool. De surveillancehond kan tamelijk ernstige verwondingen teweeg brengen. Om die reden dienen er zware maatstaven te worden aangelegd voordat besloten wordt tot het gebruik van de surveillancehond als gewelddmiddel. Wanneer te verdedigen valt dat met een minder ingrijpend gewelddmiddel kan worden volstaan, dient de inzet achterwege te blijven (proportionaliteit). Om dezelfde reden dient de waarschuwing voorafgaande aan de inzet indringend te zijn. Het moet de betrokken burger duidelijk zijn dat hij risico's loopt wanneer niet wordt voldaan aan de sommatie. Het was derhalve al geruime tijd niet duidelijk waarom in de Ambtsinstructie wel een specifieke bepaling is opgenomen voor de waarschuwingsplicht ingeval van gericht schieten met een vuurwapen en gericht gebruik van pepperspray maar niet voor het gebruik van de surveillancehond als gewelddmiddel.

2.2.4. Registratie geweldsaanwending

In de meeste korpsen wordt de inzet van de “zoekende” politie-surveillancehond, zoals bij gebruik in het kader van de hulpverlening (bijvoorbeeld bij het zoeken van vermiste personen en goederen) en in het kader van de strafrechtelijke opsporing (zoeken en aanhouden van gevluchte of gevaarlijke verdachten) niet als geweldsaanwending geregistreerd. Volstaan wordt met een administratieve verantwoording in het bedrijfsprocessensysteem. Wanneer de hond wel als gewelddmiddel is ingezet, wordt de gebruikelijke geweldsmelding gedaan.

2.2.5. Onderzoek naar inzetcriteria

Uit een veldonderzoek naar inzetcriteria van 2003, gedaan door een student van de politieacademie, bleek dat er binnen de hondenbrigades en groepen hondengeleiders duidelijk behoefte was aan kaders waarbinnen de individuele hondengeleiders nog steeds voldoende “werkruimte” zouden hebben. Ondanks de angst om in een “keurslijf” te worden geplaatst, waardoor een onwerkbaar situatie zou ontstaan was er ook toen al het besef van alle onduidelijkheden bij de afweging om een surveillancehond wel of niet in te zetten.

Het advies luidde:

- Kom zo snel mogelijk tot de vorming van een kwaliteitsgroep inzetcriteria surveillancehonden waarvan alle actoren deel uitmaken
- Probeer te komen tot een wijziging van het certificaat “surveillancehond”. Pas de keuring, daar waar nodig is, ook aan.
- Zorg zo spoedig mogelijk voor een gecombineerde training IBT/Hondenbrigade, waarbij aandacht wordt geschonken aan zowel de politietactiek als de specifieke politiehondenoefeningen
- Stel nationaal richtlijnen vast voor de inzet van de politiedienst hond als gewelddmiddel.

Zaken als rechtspositie, proportionaliteit en subsidiariteit hielden en houden de surveillancehondgeleider zeker bezig. De surveillancehondgeleider is een professionele en zorgvuldige vakspecialist, die een verbetering van het product politiehond toejucht.

2.3 Aanpak.

In overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties werd ervoor gekozen om de specifieke onderzoeksvragen separaat te beantwoorden voor de surveillancehond en de AOE-hond. Voor de surveillancehond binnen de context van de basispolitiezorg/openbare orde, opsporing/aanhouding en de ME-taken en voor de AOE-hond binnen de context van artikel 8 van het Besluit Beheer Regionale Politiekorpsen (BBRP).

2.3.1 Beantwoorden onderzoeksvragen.

- *De verhouding van de surveillancehond c.q. AOE-hond tot andere geweldsmiddelen (subsidiariteit).*

Surveillancehond.

De surveillancehond dient in de geweldsopbouw geplaatst te worden tussen de pepperspray/wapenstok aan de onderzijde en het vuurwapen aan de bovenzijde. Dit blijkt uit een eerder onderzoek (2000) en bijbehorende casuïstiek en wordt ondersteund door de algemeen gangbare denkbeelden binnen de Nederlandse politie. Het al dan niet inzetten/gebruiken van de surveillancehond gezien vanuit de subsidiariteit is afhankelijk van feiten en omstandigheden die veelal niet beïnvloedbaar zijn door de geleider maar juist door derden.

Binnen de basispolitiezorg/openbare orde, de opsporing/aanhouding en de ME-taken valt dan te denken aan:

- het gedrag van een persoon /personen levert direct gevaar op of kan gevaar op gaan leveren voor burgers/politieambtenaren (agressie, verward, etc.);
- er zijn te weinig politieambtenaren ter plaatse bij een incident;
- de surveillancehondgeleider levert tweedelijns politiezorg en is altijd ondersteunend;
- onoverzichtelijke situaties / (te) veel mensen om veilig te werken met de hond;
- bijvoorbeeld geen inzet in cafés e.d.
- inpannige acties vereisen meer oefening om ongewenste bijgevallen te voorkomen;
- iemand is fysiek niet te controleren en er zijn geen andere mogelijkheden/middelen;
- gedraging van persoon / zwaarte delict, bij vluchtende verdachte spoedeisende inzet bij aanhouding (uitstel inzet niet mogelijk), urgentie.
- Grootte ruimte
- Donker / licht
- Onoverzichtelijk
- Risico's voor eigen collega's
- Niet dichtbij komen
- Toegankelijkheid
- Ruimte om binnen te komen
- Gevaar voor vlucht
- (gebrek aan) effectiviteit andere wapens (evt eerder gebruikte pepperspray)
- Afweging om andere wapens in te zetten (vuurwapen)
- Publiek in beweging houden;
- Gooien van projectielen.

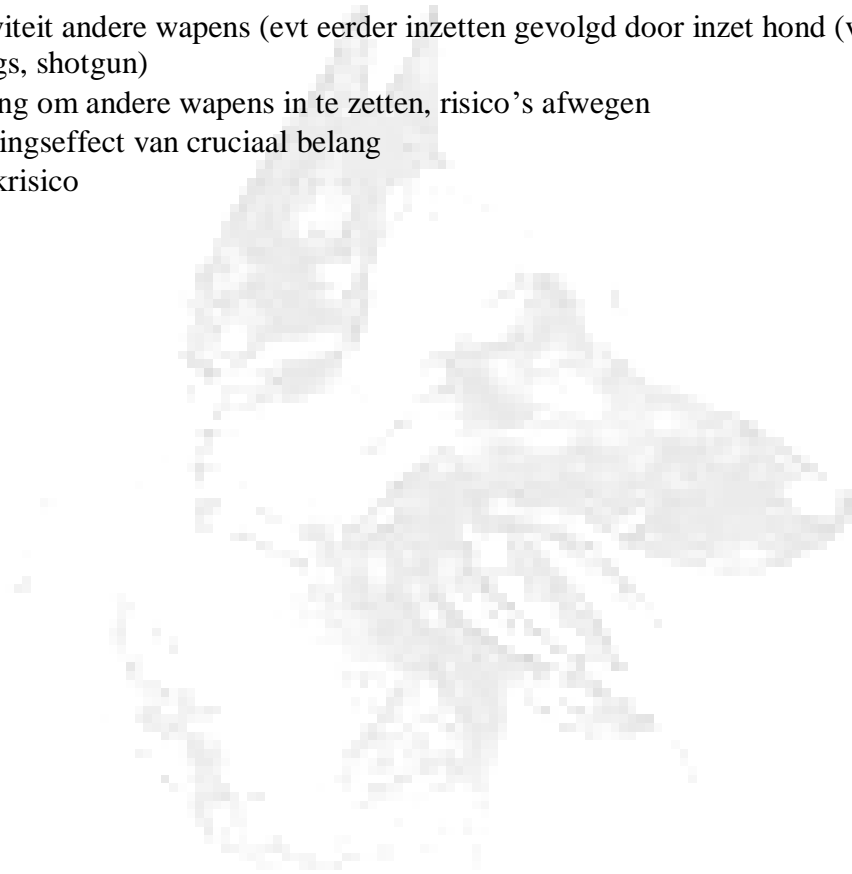
AOE-hond.

Zoals eerder aangegeven valt de inzet van een AOE en dus ook de inzet van de AOE-hond onder artikel 8 van het BBPR en is er altijd sprake van "Politiewerk in levensbedreigende situaties en altijd in opdracht van Hoofdofficier van Justitie".

Het al dan niet inzetten/gebruiken van de AOE-hond gezien vanuit de subsidiariteit is afhankelijk van feiten en omstandigheden die veelal niet beïnvloedbaar zijn door de geleider maar juist door derden.

Hierbij valt te denken aan:

- Gevaarstelling
- Andere personen
- Grote ruimte
- Donker / licht
- Onoverzichtelijk
- Risico's voor AT (eigen collega's)
- Ontbrandingsgevaar
- Niet dichtbij komen
- Toegankelijkheid
- Ruimte om binnen te komen
- Reactietijd verdachte (wel / niet waarschuwen)
- Gevaar voor vlucht
- Effectiviteit andere wapens (evt eerder inzetten gevolgd door inzet hond (vb beanbags, shotgun)
- Afweging om andere wapens in te zetten, risico's afwegen
- Verrassingseffect van cruciaal belang
- Afbreukrisico

- De situaties waarin de surveillancehond en de AOE-hond mogen worden ingezet (proportionaliteit).

Surveillancehond.

Omdat de surveillancehond een relatief zwaar geweldsmiddel is zal deze met de grootste zorgvuldigheid moeten worden ingezet/gebruikt. De navolgende punten zijn hierbij van belang:

- In het onderzoek van 2000 bleek ruim een kwart van alle gemelde inzetten betrekking te hebben op het handhaven van de openbare orde.
- Gesorteerd naar soort strafbaar feit waar tegen wordt opgetreden en naar het soort geweldgebruik van de zijde van de verdachte, dan springen er drie duidelijk te onderscheiden gevallen in het oog. De hondengeleider wordt t.b.v. basispolitiezorg/openbare orde en de opsporing/aanhouding vooral te hulp geroepen in het geval van aanhouding wegens;
 - a) diefstal en inbraak teneinde op de plaats delict daders te zoeken en aan te houden (“speuren en revieren”),
 - b) geweld tegen personen teneinde op de plaats delict (eventueel met behulp van de hond) aanhoudingen te kunnen verrichten -en-
 - c) bij het optreden tegen (groepen) personen die zich schuldig maken aan openlijke geweldpleging teneinde de verspreiding van de groep (met behulp van de hond) af te dwingen dan wel raddraaiers aan te kunnen houden.
- Wanneer niet het soort strafbaar feit als indeling wordt gehanteerd maar het soort geweldgebruik van de zijde van de verdachte dan ontstaat het volgende beeld.
 - a) Allereerst wordt de hond ingezet in het geval waarin door de verdachte geen enkel geweld tegen de politie wordt gepleegd maar waarin hij zich uit de voeten wil maken (vluchtende verdachte) of geen gevolg geeft aan de sommatie om stil te blijven staan.
 - b) In minder dan de helft van alle gemelde gevallen wordt de diensthond ingezet omdat tegen de politie fysiek geweld wordt gebruikt, bijvoorbeeld tijdens een vechtpartij of in geval van het belemmeren van een aanhouding. Dit betreft een breed scala aan situaties. Bij een onderzoek naar een inbraak in de vroege ochtend hoort de hondengeleider via zijn portofoon bijvoorbeeld een korte, onverstaanbare kreet van een collega aan de andere zijde van het pand. Wanneer hij de hoek om komt ziet hij dat één van de collega's met de rug tegen de muur staat, klappen krijgt en na een knietje in de maagstreek door de knieën zakt. Zijn hond bijt zich vast in het onderbeen van verdachte waarna deze zijn verzet en de mishandeling staakt. Verdachte wordt naar het ziekenhuis afgevoerd.
 - c) Ook in situaties waarin omstanders zich massaal op de politie storten om een aanhouding te belemmeren kan de surveillancehond de doorslag geven om een aanhouding succesvol af te ronden. De hond wordt dan met name gebruikt om ruimte te maken voor het optreden van de collega's en om personen te dwingen te stoppen met het geweld tegen de politie of om weg te gaan. In dit soort gevallen is de identiteit van de verdachte meestal niet bekend en komt de hondengeleider assisteren bij politieoptreden dat reeds volop aan de gang is (assistentie collega's) of maakt hij deel uit van een eenheid die specifiek onder leiding van een meerdere wordt ingezet.
- Binnen de ME staat de geleider/staan de geleiders altijd onder direct bevel van de commandant. De commandant bepaald waar en hoe de

surveillancehonden worden ingezet/gebruikt. Uiteraard geldt ook hier de uitzondering van het noodweer.

AOE-hond.

Uitgangspunt bij geweldgebruik binnen de AOE is het situationeel toepassen van dit geweld en op zodanige wijze dat het doel op een zo veilig mogelijke manier wordt bereikt. Vuurwapengeweld zal zo lang mogelijk worden gemeden. Er zal worden getracht altijd naar een minder zwaar gewelddmiddel uit te wijken.

Binnen de AOE zijn de begrippen proportionaliteit en subsidiariteit vaste kernwaarden.

Bij operationele inzet van een AOE, zijn de diverse factoren binnen de casus van belang. Componenten bij de afweging tot inzet van gewelddmiddelen door de commandant AOE zijn:

Status van een persoon:

b.v. een persoon die rechtens van zijn vrijheid is/zal worden beroofd bv. TBS er of iemand die geestelijk instabiel is en gedwongen moet worden opgenomen, een veroordeelde, een verdachte van een strafbaar feit.

Gedrag van de verdachte:

agressief, vluchtgevaarlijk, bewapend, vuurwapengevaarlijk, suïcidaal, drugsgebruik, eventuele antecedenten.

Positie van de verdachte:

Waar bevindt de verdachte zich in combinatie met hiervoor genoemd gedrag.

Is deze moeilijk benaderbaar vanuit fysiek oogpunt of moeilijk benaderbaar vanuit oogpunt van veiligheid.

Bv. Kan een AOE-er maar moeilijk een ruimte betreden doordat de ingang verspert is (geheel of gedeeltelijk) en/of levert dit betreden een veiligheidsrisico op door slechte toegankelijkheid of gedrag van de verdachte.

Hierbij kan de AOE hond de oplossing bieden doordat hij kleiner is van formaat (t.o.v. een mens) en is hij snel en veerkrachtig.

Omgevings factoren:

Alle facetten die hier invloed op hebben.

Zie de diversiteit in de scenario's:

Woning, winkelpand, bedrijvenpand, school, evenement, landelijke ligging van deze objecten, een buitengebied zoals een recreatie gebied, enz.

Tactische afwegingen:

Wat is het opsporingsbelang, politiek belang, publieke belang.

Inzet van de AOE vindt altijd plaats, na verkregen toestemming, onder direct toezicht van een leidinggevende in de rang van inspecteur van politie.

De AOE werkt binnen vaste procedures.

Alle componenten hiervoor omschreven zijn elementen die binnen het operationele optreden van de AOE/AOE hond in beginsel in meer of mindere mate aanwezig zijn.

De inzet van gewelddmiddelen door de AOE is afhankelijk van de **componenten** of de **combinatie hiervan**.

Dominant hierin is vooral het gedrag van de verdachte. (antecedenten, geweldgebruik of dreigen daarmee ten tijde van het plegen van het strafbare feit en geweldgebruik of dreigen daarmee voor of tijdens de aanhouding)

Tijdens operationele inzet zal het operationele plan zo worden gemaakt dat veiligheid in de breedste zin altijd prioriteit 1 heeft.

Binnen het operationele plan worden alle componenten meegewogen om uiteindelijk het te bereiken doel te behalen.

- ***Onder welke voorwaarden mogen de surveillancehond en de AOE-hond worden ingezet;***

Surveillancehond.

Hier zou men kunnen spreken van algemene en meer specifieke voorwaarden (de inzetcriteria).

De algemene voorwaarden om een surveillancehond in te mogen zetten binnen de basispolitiezorg/openbare orde, de opsporing/aanhouding en de ME-taken zijn:

- 1) Het inzetten van een politieursurveillancehond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij:
 - a. de surveillancedienst, en
 - b. het optreden van de mobiele eenheid na toestemming van het bevoegd gezag.
- 2) De geleider dient in het bezit te zijn van een krachtens artikel 49, eerste lid, van de Politiewet 1993 vastgesteld certificaat.

De meer specifieke voorwaarden om een surveillancehond in te mogen zetten binnen de basispolitiezorg/openbare orde, de opsporing/aanhouding zijn:

- 1) De inzet van de surveillancehond in kader van openbare orde;
 - a. het inzetten van een surveillancehond ter handhaving en/of herstel van de openbare orde;
 - b. een optreden in gesloten verband.Aan het gebruik van geweld gaan, indien mogelijk, vorderingen en/of waarschuwingen vooraf. Het inzetten van de surveillancehond in het kader van de openbare orde gebeurt altijd aangelijnd.

- 2) De inzet van de surveillancehond ter aanhouding;
 - a) van een persoon ten aanzien van wie redelijkerwijs mag worden aangenomen dat hij een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnd wapen bij zich heeft en dit tegen een persoon zal gebruiken;
 - b) van een persoon die zich aan aanhouding, vorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken en die wordt verdacht van of is veroordeeld voor het plegen van een misdrijf

De geleider waarschuwt onmiddellijk voordat hij de surveillancehond tegen een persoon zal gebruiken, met luide stem of op andere niet mis te verstane wijze dat de surveillancehond gebruikt zal worden, indien niet onverwijld het gegeven bevel wordt opgevolgd. Deze waarschuwing blijft achterwege indien de omstandigheden de waarschuwing redelijkerwijs niet toelaten.

AOE-hond.

Ook hier geldt dat de inzet van een AOE en dus ook de inzet van de AOE-hond valt onder artikel 8 van het BBPR en is er altijd sprake van "Politiewerk in levensbedreigende situaties en altijd in opdracht van Hoofdofficier van Justitie". Daarnaast voldoen deze inzetten tevens aan de omschrijving voor de surveillancehond, zoals hierboven omschreven.

- ***In welke situatie en de wijze waarop de surveillancehond en de AOE-hond mogen worden ingezet (lijn, los, drijven, bijtopdracht, etc.);***

Surveillancehond.

Binnen de basispolitiezorg/openbare orde, de opsporing/aanhouding en de ME-taken zal verschil moeten worden gemaakt m.b.t. de wijze van inzet van de surveillancehond. Door de verschillen in werk is hier maatwerk noodzakelijk waarbij het “vakmanschap” van de geleider, in combinatie met inzetcriteria, bepalend is voor de wijze van inzet.

Voorbeelden van inzet zijn:

- 1) Preventief ter plaatse;
- 2) Dreigende inzet;
 - a) Op- c.q. wegdrijven;
 - b) dreigen te bijten.
- 3) Aanvallende inzet;
 - a) Bijten, kort aangeliend;
 - b) Bijten, lang aangeliend;
 - c) Bijten, los op korte afstand;
 - d) Bijten, los op lange afstand (stellen).

Binnen de basispolitiezorg/openbare orde en de opsporing/aanhouding moet de geleider de mogelijkheid hebben om gebruik te maken van alle inzetvormen *preventief ter plaatse, dreigende inzet en aanvallende inzet*.

Binnen de ME-taken moet de commandant (en dus m.b.t. de daadwerkelijke uitvoering de geleider) de mogelijkheid hebben om gebruik te maken van alle inzetvormen *preventief ter plaatse en dreigende inzet en aanvallende inzet*, met uitzondering van het bijten aan de lange lijn, het bijten los op korte afstand en het bijten, los op lange afstand (stellen).

AOE-hond.

De AOE-hond wordt uitsluitend ingezet ter aanhouding. Derhalve zal de AOE-hond niet gebruikt worden binnen de inzetvormen *preventief ter plaatse en dreigende inzet* maar uitsluitend binnen de inzetvorm *aanvallende inzet*. Alle vormen van de aanvallende inzet zijn hierbij mogelijk en bruikbaar.

- *Nadere normering met name gericht op de inzet van de politie-surveillance- en AOE-hond als geweldsmiddel (frequentie, duur, nazorg slachtoffer, etc.);*

Surveillancehond.

Het is ondoenlijk om *frequentie en duur* te gaan bepalen voor de inzet van de surveillancehond. Er zijn immers tal van factoren binnen de feiten en omstandigheden tijdens een inzet die veelal niet beïnvloedbaar zijn door de geleider maar juist door derden. Dit kunnen zijn:

- het gedrag van een persoon /personen die direct gevaar opleveren of kunnen op gaan leveren voor burgers/politieambtenaren (agressie, verward, etc.);
- onoverzichtelijke situaties;
- iemand is fysiek niet te controleren en er zijn geen andere mogelijkheden/middelen;
- gedraging van persoon / zwaarte delict, bij vluchtende verdachte spoedeisende inzet bij aanhouding (uitstel inzet niet mogelijk), urgentie.
- Risico's voor eigen collega's
- Niet dichtbij komen
- Gevaar voor vlucht

AOE-hond.

Ook voor de inzet van de AOE-hond is het ondoenlijk om *frequentie en duur* te gaan bepalen. Er zijn immers tal van factoren binnen de feiten en omstandigheden tijdens een inzet die veelal niet beïnvloedbaar zijn door de geleider maar juist door derden. Dit kunnen zijn:

- het gedrag van een persoon /personen die direct gevaar opleveren of kunnen op gaan leveren voor burgers/politieambtenaren (agressie, verward, etc.);
- onoverzichtelijke situaties;
- iemand is fysiek niet te controleren en er zijn geen andere mogelijkheden/middelen;
- gedraging van persoon / zwaarte delict, bij vluchtende verdachte spoedeisende inzet bij aanhouding (uitstel inzet niet mogelijk), urgentie.
- Risico's voor eigen collega's
- Niet dichtbij komen
- Gevaar voor vlucht

De nazorg/zorgplicht jegens een gebeten persoon dient nader te worden bepaald. Uiteraard geldt de algemene zorgplicht van de politie jegens een aangehouden verdachte of persoon maar dit zou meer specifiek moeten worden omschreven bij het aanvullend inzetten van een surveillancehond of AOE-hond. Aan deze zorgplicht dient uitvoering te worden gegeven, ongeacht wat de aangehouden verdachte of persoon hiervan vindt. Slechts wanneer de aangehouden verdachte of persoon, in het bijzijn van een arts, duidelijk aangeeft medische behandeling te weigeren kan hiervan worden afgezien.

- *Welke personen uitgesloten zijn van inzet (leeftijd, zwangerschap, etc.).*

Surveillancehond en AOE-hond.

Hierbij kan, voor zowel de surveillancehond als de AOE-hond, gedacht worden aan eenzelfde uitzonderingen als bij de pepperspray.

2.3.2 Bevindingen eerder onderzoek.

Naast de beantwoording van alle specifieke onderzoeksvragen zijn de onderstaande bevindingen uit het reeds gememoreerde onderzoek uit 2000 van belang.

- De effectiviteit van de surveillancehond.

De surveillancehond is een zeer effectief gewelddmiddel. Van de 333 gemelde voorvallen in 2000 werd slechts in twee gevallen aangegeven dat door de inzet van de surveillancehond het beoogde doel niet was bereikt en in maar 16 gevallen dat het doel gedeeltelijk was bereikt. De meldingen maken wat dit punt betreft geen onderscheid tussen dreigen met de hond of daadwerkelijk bijten.

De surveillancehond is een zeer effectief gewelddmiddel, zowel bij dreigende als aanvallende inzet. Van de gemelde voorvallen werd door de rapporteur in minder dan één procent van de gevallen aangegeven dat, ondanks de inzet van de surveillancehond, het beoogde doel niet was bereikt. Voorts merken we hierbij op dat in meer dan 10 % van alle gevallen waarbij pepperspray wordt gebruikt, dit geen enkele uitwerking heeft op de persoon waartegen de pepperspray is gebruikt. In die gevallen is de surveillancehond het enige resterende gewelddmiddel voordat het vuurwapen moet worden gebruikt.

- De conclusie uit 2000.

In de basispolitiezorg waren in het jaar 2000 circa 432 hondengeleiders actief. De surveillancehond werd in dat jaar totaal 348 maal bijtend ingezet, meestal om verdachten die zich hadden verstopt of die op de vlucht waren geslagen of om ruimte te maken voor het optreden van collega's.

In slechts twee bijtincidenten was de hoofdofficier van justitie van oordeel dat het optreden van de hondengeleider onrechtmatig was geweest. Alle andere voorvallen waren dus wat hem betreft akkoord. Dit oordeel correspondeerde met de opvatting van de korpsleidingen. Daarnaast werden totaal maar zes klachten gegrond verklaard, waarvan één ook door de Nationale ombudsman. De redelijkheid en de noodzaak van de inzet van de surveillancehond werd in het jaar 2000 dus amper betwist.

Door de dreigende werking die van de aanwezigheid van de hond uitgaat, is de daadwerkelijke inzet ervan meestal niet nodig. En wanneer de hond bijtend wordt ingezet heeft de verdachte weinig kans om zich daartegen te verzetten. In minder dan één procent heeft de inzet van de surveillancehond in het jaar 2000 niet tot het beoogde doel geleid. De surveillancehond blijkt dus een uiterst effectief gewelddmiddel.

Gemeten naar de ernst van het letsel kan de surveillancehond worden gepositioneerd tussen de wapenstok en pepperspray enerzijds en het dienstpistool anderzijds.

“Met gemiddeld minder dan één bijtgeval per jaar is de hoofdconclusie dat van de daadwerkelijke inzet van de surveillancehond terughoudend gebruik wordt gemaakt.”

“De surveillancehond is - juist door zijn geweldspotentieel – een gewelddmiddel dat duidelijk deëscalerend kan werken en het gebruik van andere, zwaardere, gewelddmiddelen kan voorkomen.”

Hoofdstuk 3: Conclusies en verbeterpunten.

“De specifieke kwaliteiten van de hond, zoals reuk, kracht, snelheid, uithoudingsvermogen, bijten, blaffen, gehoor, zicht en souplesse, ten opzichte van de kwaliteiten van de mens en de andere beschikbare wapens en (gewelds)middelen, maken hem uitermate effectief en efficiënt en bepalen zijn mogelijkheden en beperkingen.”

“Vast staat dat die specifieke kwaliteiten hem onmisbaar maken voor de Nederlandse politie in de uitvoering van haar taken.”

Om de conclusies en verbeterpunten voor een ieder, zowel vakspecialist als leek, duidelijk te maken werd gekozen voor een triptiekstrategie, waarbij de volgende onderwerpen werden uitgewerkt:

- De Regeling Politiehonden 2006/2008 met bijbehorende reglementering als het gaat om de bevoegdheid om als combinatie operationeel inzetbaar te zijn (beheersbaarheid van de hond);
- De inzetcriteria als het gaat om regels m.b.t. het daadwerkelijk gebruik van de surveillancehond c.q. AOE-hond;
- De toetsing van de ambtsinstructie in theorie (geweldsbeheersingstoets) en praktijk (casuïstiek/scenario's).

De werkgroep inzetcriteria heeft daarnaast gekozen voor een transparante en benaderbare werkwijze, met name om draagvlak binnen de beroepsgroep te creëren. Reeds vanaf het verkrijgen van de opdracht om met een advies te komen heeft het landelijk keuringsbureau politiehonden middels nieuwsbrieven de beroepsgroep op de hoogte gebracht en gedurende het traject hebben alle regiokorpsen ruimschoots de gelegenheid gehad om met inbreng te komen. Veel korpsen maakten hiervan gebruik, hetgeen de grote betrokkenheid aangeeft bij het onderwerp inzetcriteria.

3.1 Triptiekstrategie.

3.1.1 De Regeling Politiehonden 2006/2008 en het reglement politiesurveillancehond.

De Regeling Politiehonden 2006/2008 en het keuringsreglement politiesurveillancehond bevatten regels met betrekking tot de combinatie van geleider en hond. Beiden zijn zogenaamde dynamische documenten en worden regelmatig aangepast aan de eisen van de tijd. Met name het keuringsreglement politiesurveillancehond is onderhevig aan voortdurende vernieuwing en verbetering, waarbij de technische commissie van de commissie van rijksgecommitteerden surveillancehonden en AOE-honden verantwoordelijk is voor het verwerken van gewenste aanpassingen. Belangrijk hierbij te vermelden is dat de rode draad van het keuringsreglement altijd zal blijven “het toetsen van de beheersbaarheid van de politiesurveillancehond”, zowel binnen de opsporingstaak als bij gebruik als gewelddmiddel.

Het is de verantwoordelijkheid van de commissie van rijksgecommitteerden surveillancehonden en AOE-honden om ervoor te zorgen dat het keuringsreglement politiesurveillancehond voortdurend wordt getoetst aan de geldende maatschappelijke context en dat hierop, indien nodig, wordt ingespeeld.

Artikel 11. Keuringsvoorschriften politie-surveillancehond.

Aan een keuring van een combinatie van een geleider en een politie-surveillancehond kunnen deelnemen ambtenaren van politie, aangesteld voor de uitvoering van de politietaken, die zijn aangewezen als geleider.

De keuring van een combinatie van een geleider en een politie-surveillancehond geschiedt door de keuringscommissie voor de politie-surveillancehond op basis van het keuringsreglement voor de politie-surveillancehond, met dien verstande dat de leden die keuren afkomstig zijn uit een ander politiekorps dan het korps waar de geleider is aangesteld.

Het keuringsreglement voor de politie-surveillancehond bevat tenminste de volgende eisen:

- * gehoorzaamheid van de politie-surveillancehond aan de geleider;
- * een goede samenwerking van de politie-surveillancehond met de geleider;
- * de vaardigheid van de politie-surveillancehond in het kunnen nemen van alle hindernissen die voor een goed functioneren in de praktijk noodzakelijk zijn;
- * en het vermogen van de surveillancehond om op commando van de geleider geweld tegen derden toe te passen respectievelijk te beëindigen.

De politie-surveillancehond wordt gedurende de keuring geleid door zijn geleider.

Indien de keuring niet met goed gevolg wordt afgelegd, bestaat de mogelijkheid van maximaal twee herkansingen.

Artikel 12. Keuringsvoorschriften AOE-hond

Aan een keuring van een combinatie van een geleider en een AOE-hond kunnen deelnemen ambtenaren van politie die sedert tenminste twee jaar behoren tot een aanhoudings- en ondersteuningseenheid en die zijn aangewezen als geleider.

De keuring van een combinatie van geleider en AOE-hond geschiedt door de keuringscommissie voor de AOE-hond op basis van het keuringsreglement voor de AOE-hond.

Het keuringsreglement voor de AOE-hond bevat tenminste de volgende eisen:

- * volgzzaamheid en gehoorzaamheid van de AOE-hond aan de geleider;
- * het kunnen participeren in procedures te midden van de leden van de aanhoudings- en ondersteuningseenheid;
- * het onder bepaalde omstandigheden, op een bepaalde afstand, niet hoorbaar zijn;
- * de vaardigheid van de AOE-hond in het kunnen nemen van alle hindernissen die voor een goed functioneren in de praktijk noodzakelijk zijn;
- * en het vermogen van de AOE-hond om op commando van de geleider geweld tegen derden toe te passen respectievelijk te beëindigen.

De AOE-hond wordt gedurende de keuring geleid door zijn geleider.

Indien de keuring niet met goed gevolg wordt afgelegd, bestaat de mogelijkheid van maximaal twee herkansingen

3.1.2 De inzetcriteria als het gaat om regels m.b.t. het daadwerkelijk gebruik van de surveillancehond en AOE-hond als geweldsmiddel.

Om tot duidelijke inzetcriteria te komen moet naar de mening van de werkgroep artikel 15 van de Ambtsinstructie worden aangepast c.q. uitgebreid.

Het huidige artikel 15 luidt als volgt:

1. Het inzetten van een politiesurveillancehond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij:
 - a. de surveillancedienst, en
 - b. het optreden van de mobiele eenheid na toestemming van het bevoegd gezag.
2. Het inzetten van een AOE-hond is slechts geoorloofd onder het direct en voortdurend toezicht van een geleider bij het, na toestemming van het bevoegd gezag, optreden van een AOE of een bijstandseenheid als bedoeld in artikel 60 van de Politiewet 1993.
3. De geleider dient in het bezit te zijn van een krachtens artikel 49, eerste lid, van de Politiewet 1993 vastgesteld certificaat.

3.1.2.1 Advies: aanvulling c.q. wijziging artikel 15 Ambtsinstructie

Hoewel de werkgroep zich realiseert uitsluitend een adviserende taak te hebben en geen richtlijnen hoeft aan te leveren, heeft zij toch de behoefte de volgende suggestie te doen t.b.v. een wijziging in de ambtsinstructie:

Gebruik surveillancehond en AOE-hond als geweldsmiddel.

1. Inzet surveillancehond in kader van openbare orde.

Het inzetten van de surveillancehond in het kader van de openbare orde gebeurt *altijd* aangelijnd.

2. Inzet surveillancehond ter aanhouding.

2.1. het gebruik van de surveillancehond is slechts geoorloofd:

a) om een persoon aan te houden ten aanzien van wie redelijkerwijs mag worden aangenomen dat hij een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnd wapen bij zich heeft en dit mogelijk zal gebruiken.

NB. Hier is bewust gekozen voor “wapen” om de surveillancehond in de geweldsopbouw te kunnen plaatsen tussen de pepperspray/wapenstok en het vuurwapen. Bij het gebruik van het vuurwapen (art. 7 ambtsinstructie) wordt immers gesproken over “...een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnd vuurwapen bij zich heeft...”

De werkgroep is van mening dat dit een te zware voorwaarde is voor het gebruik van de surveillancehond als geweldsmiddel.

b) om een persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken en die wordt verdacht van of is veroordeeld voor het plegen van een misdrijf.

NB. Ook hier is vanwege de positie van de surveillancehond in de geweldsopbouw bewust gekozen voor “misdrijf”.

Bij gebruik van pepperspray (art. 12a ambtsinstructie) wordt immers gesproken over “...persoon aan te houden die zich aan aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken.” Dit betekent dat pepperspray ook gebruikt kan worden bij aanhouding ter zake van een “overtreding”.

Bij gebruik van het vuurwapen (art. 7 ambtsinstructie) spreekt men over “...en die wordt verdacht van of is veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf:

- *waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld, en*
- *dat een ernstige aantasting vormt van de lichamelijke integriteit of de persoonlijke levenssfeer, of*
- *dat door zijn gevolg bedreigend voor de samenleving is of kan zijn.”*

Om de surveillancehond blijvend te positioneren tussen pepperspray/wapenstok en het vuurwapen is uitsluitend gekozen voor “misdrijf” en inzetvoorwaarden met eenzelfde positionering.

2.2. In de gevallen, bedoeld onder 2.1 wordt van de surveillancehond geen gebruik gemaakt indien de identiteit van de aan te houden persoon bekend is en redelijkerwijs mag worden aangenomen dat het uitstel van de aanhouding geen onaanvaardbaar te achten gevaar voor de rechtsorde met zich brengt (b.v. geplande aanhouding).

2.3. De surveillancehond wordt, tenzij er sprake is van levenbedreigende omstandigheden, niet gebruikt op:

- a) personen die zichtbaar jonger zijn dan 12 of ouder dan 65 jaar zijn;
- b) personen voor wie de inzet van de surveillancehond als gevolg van een voor de ambtenaar zichtbare ernstige gezondheidsstoornis onevenredig schadelijk kan zijn;
- c) vrouwen die zichtbaar zwanger zijn.

3. Inzet AOE-hond ter aanhouding

3.1 De AOE-hond mag alleen worden ingezet binnen de taken van een AOE. Inzetcriteria met betrekking tot de inzet van een AOE zijn genoemd in artikel 8, 1^e lid, BBRP. De AOE hond maakt deel uit van de aan een AOE toegekende uitrusting zoals Glock, MP5, pepperspray, pyrotechnische middelen, Taser, Shotgun (less Lethal wapens) genoemd in de uitrustingsregeling AOE.

3.2. De AOE-hond zal **niet** worden ingezet in het kader van de openbare orde.

3.3. De AOE-hond wordt, tenzij er sprake is van levenbedreigende omstandigheden, niet gebruikt op:

- a) personen die zichtbaar jonger zijn dan 12 of ouder dan 65 jaar zijn;
- b) personen voor wie de inzet van de AOE-hond als gevolg van een voor de ambtenaar zichtbare ernstige gezondheidsstoornis onevenredig schadelijk kan zijn;
- c) vrouwen die zichtbaar zwanger zijn.

3.1.3. De toetsing van de ambtsinstructie door IBT in theorie (geweldsbeheersingstoets) en praktijk (casuïstiek/scenario's) aanpassen.

Een aanpassing van de ambtsinstructie met betrekking tot het gebruik van de surveillanceshond en de AOE-hond vraagt ook een wijziging van de periodieke geweldsbeheersingstoets (theorie) voor de beroepsgroep surveillanceshondgeleiders en AOE-hondgeleiders.

Verhoudingsgewijs betreft het hier een kleine groep politiemensen, het lijkt ons dan ook wenselijk om voor deze groep een dienstspecifieke geweldsbeheersingstoets te realiseren met ruimschoots aandacht voor de specifieke materie.

Daarnaast is het wenselijk dienstspecifieke integrale beroepsvaardigheidstraining te ontwikkelen voor de surveillanceshondgeleiders en de AOE-hondgeleiders, die aansluit bij de ambtsinstructie en waarin ruimschoots aandacht is voor het daadwerkelijk toepassen van de regelgeving van de ambtsinstructie binnen praktijkcasuïstiek/scenario's.

Bovenstaande zal de "mindset" van de geleiders ten goede komen, waardoor nog professioneler gewerkt kan worden. Bij de totstandkoming van de casuïstiek/scenario's is samenwerking tussen IBT-docenten en instructeurs/hondengeleiders essentieel.